

12.8.2009

11/010/2009

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Sisäasiainministeriön lausuntopyyntö turvapaikkapolitiikkaa koskevasta selvityksestä

TURVAPAIKKAPOLITIIKKAA KOSKEVA SELVITYS

Sisäasiainministeriö on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta lausuntoa raportissa "Näkökulmia turvapaikkapolitiikkaan – kehitysehdotuksia ja pohjoismaista vertailua" ehdotetuista toimenpiteistä.

Kansaneläkelaitos (Kela) toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Alla olevassa lausunnossa selvitetään aluksi millä edellytyksillä turvapaikanhaki- ja turvapaikan saanut henkilö pääsee Kelan hoitaman sosiaaliturvan piiriin sekä millä edellytyksillä yleisesti päästään Kelan hoitamien etuuksien piiriin. Tämän jälkeen kommentoidaan Kelan kannalta vaikutuksellisia toimenpide-ehdotuksia. Kelan toimeenpaneman sosiaaliturvan kannalta keskeistä on se, milloin pakolainen tai turvapaikan saanut henkilö tai hänen perheen yhdistämistä koskevan oikeuden nojalla maahan saapuneet perheenjäsenensä saavat oikeuden etuuksiin. Pääsääntö on, että henkilö voi saada etuuksia vain, jos hän oleskelee tai työskentelee maassa laillisesti ja hänellä on oleskelulupa vähintään vuodeksi.

Kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman sosiaaliturvan piiriin kuuluminen

Suomen kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa Kelan hoitamien etuuksien piiriin kuulumisen edellyttää *henkilön asuvan vakinaisesti Suomessa*. Tämän ehdon täyttävälle henkilölle voidaan maksaa sosiaaliturvaetuuksia. Päädetessä oikeudesta Kelan hoitamiin etuuksiin, ratkaistaan Suomessa asuminen yleensä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain perusteella (ns. soveltamisalalaki 1573/1993). Soveltamisalalain mukainen sosiaaliturva tarkoittaa kansaneläkelain, lapsilisälain, äitiysavustuslain, asumistukilain, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain, vammaisetuuksista annetun lain

POSTIOSOITE

PL 450
00101 Helsinki
Puhelin 020 634 11
Faksi 020 634 5058

KÄYNTIOSOITE

Nordenskiöldinkatu 12
00250 Helsinki

etunimi.sukunimi@kela.fi

ja maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain soveltamista. Sairausvakuutuslaissa (1224/2004) viitataan soveltamisalain asumista koskeviin määräyksiin päätettäessä siitä, kuka on Suomessa asuvana sairausvakuutettu. Päätettäessä oikeudesta muuhun kuin soveltamisalain mukaiseen etuuteen, ratkaistaan Suomessa asuminen kotikuntalain (201/1994) säännösten perusteella. Tällaisia Kelan etuuksia ovat mm. opintotuki ja lastenhoidon tuki.

Mainittujen lakien mukaiset, Kelan toimeenpanemat sosiaaliturvaetuudet kattavat suuren osan maahanmuuttajien tarvitsemista sosiaaliturvaetuuksista heidän asuessaan Suomessa.

Suomeen muuttavaan henkilöön sovelletaan soveltamisalain mukaista sosiaaliturvalainsäädäntöä, mikäli hänen tarkoituksenaan on jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan ja hänellä on lisäksi yhden vuoden oleskeluun oikeuttava voimassa oleva oleskelulupa (SovAL 3 a §:n 2 momentti 2) kohta). Lisäksi maassa oleskelun ja mahdollisen työskentelyn tulee olla laillista.

Kelan ohjeistuksen ja soveltamiskäytännön mukaan maahanmuuttaja ilmoittaa itse, muuttaako hän Suomeen vakinaisesti asumaan. Kelan arvio Suomeen muuton vakinaisuudesta perustuu kuitenkin kokonaisharkintaan. Soveltamisalalaissa on lueteltu seikkoja, jotka yleensä osoittavat Suomeen muuton vakinaisuutta. Näitä ovat mm. aiempi Suomessa asuminen tai suomalainen syntyperä tai vakinaisesti Suomessa asuvan perheenjäsenyys. Vakainainen asumistarkoitus täyttyy myös, kun henkilö on kiintiöpakolainen, turvapaikan ja oleskeluluvan saanut turvapaikanhakija taikka suojelun tarpeen vuoksi jatkuvan oleskeluluvan saanut henkilö taikka tällaisen henkilön perheenjäsen, joka on saanut oleskeluluvan. Perheenjäsenenä pidetään aviopuolisoa ja omaa tai puolison alle 18 -vuotiasta lasta. Aviopuoliso on rinnastetaan henkilö, jonka kanssa Suomessa asuva on solminut rekisteröidyn parisuhteen sekä eri sukupuolta oleva avopuoliso, jos puolisot jatkuvasti elävät avioliiton omaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa.

Tämän mukaisesti Suomeen pakolaisena tulleeseen ja täältä oleskeluluvan kiintiön puitteissa saaneeseen henkilöön samoin kuin Suomessa turvapaikan saaneeseen henkilöön sovelletaan soveltamisalain mukaista sosiaaliturvalainsäädäntöä, mikäli hänen tarkoituksenaan on jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan ja hänellä on lisäksi yhden vuoden oleskeluun oikeuttava voimassa oleva oleskelulupa (SovAL 3 a §:n 2 momentti 2) kohta). Hänet myös sairausvakuutetaan.

Pääsääntöisesti turvapaikanhakijana Suomeen saapuneen henkilön osalta hänen oikeutensa *Kelan toimeenpanemaan sosiaaliturvaan alkaa vasta kun turvapaikkahakemus on käsitelty ja oleskelulupa on myönnetty*. Sama koskee myös perheenjäseniä. Turvapaikkahakemuksen käsittelyaikana ei sen sijaan sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä (SovAL 3 a §:n 4 momentti). Myöskään oleskeluluvan ulkomaalaislain 51 §:n nojalla saaneita ei katsota Suomessa asu-

viksi.

Perheen yhdistämisestä on kyse silloin, kun joku perheeseen kuuluva on tullut aikaisemmin Suomeen ja saanut oleskeluluvan pakolaiskiintiön, turvapaikan myöntämisen tai suojelun tarpeen vuoksi. Jos heidän ulkomailla edelleen olevat perheenjäsenensä ovat saaneet P tai A -oleskeluluvan, muuttoa voidaan pitää soveltamisalain mukaisesti vakinaisena maahantulosta alkaen. Perheenjäsenille myönnetty oleskelulupa voi olla alle vuoden mittainen, jos oleskelulupa on myönnetty samaksi ajaksi kuin Suomessa jo asuvalle perheenjäsenelle.

Perusteet, joilla ratkaistaan soveltamisalalaissa edellytetty vakinainen asumistarkoitus, ovat pitkälti samat kuin ulkomaalaislaissa ja oleskelulupakäytännössä olevat edellytykset jäädä Suomeen asumaan. *Oleskelulupastatusluokitus* on kuitenkin Kelan näkökulmasta lupahallinnollinen jaottelu, joka ei välttämättä osoita oleskelun tosiasiallista tarkoitusta. Kela ratkaisee itse, katsotaanko henkilö Suomessa vakinaisesti asuvaksi, ja oleskeluluvan status on vain yksi tekijä, jonka perusteella asiaa arvioidaan. Lupastatuksella voidaan kuitenkin katsoa olevan merkitystä. Jos maahanmuuttajalla on pysyvä oleskelulupa P, hänen katsotaan yleensä muuttaneen vakinaisesti Suomeen, ellei hän ilmoita tulleen määrääjäksi tai tilapäisesti. Samoin jatkuva määräaikainen oleskelulupa A viittaa vakinaiseen asumistarkoitukseen.

Erityisestä syystä henkilön voidaan katsoa asuvan Suomessa, vaikka hänellä on *alle yhden vuoden oleskeluun oikeuttava oleskelulupa*, jos oleskeluluvan jatkamiselle ei ole estettä. Säännöksen tarkoittamana erityisenä syynä on yleensä se, että muutoin vähintään vuodeksi annettava lupa muodollisista tai menettelyllisistä syistä annetaan alle vuodeksi.

Vaikka Suomeen muuttanutta henkilöä ei pidettäisi vakinaisesti täällä asuvana, hänellä voi Suomessa *työskentelynsä* ajan olla oikeus sairausvakuutuslain mukaisiin etuuksiin, mikäli työskentelyn on tarkoitus kestää vähintään neljä kuukautta ja se täyttää palkkaa ja työaikaa koskevat ehdot. Mikäli turvapaikanhakijalle ei myönnetä oleskelulupaa turvapaikkahakemukseen liittyvällä perusteella, voi hän saada Suomesta oleskeluluvan työntekijänä. Mikäli hänellä on vähintään kahdeksi vuodeksi Suomessa tehtävää työtä varten työsopimus, tai lyhyempiä työsopimuksia, joista yhteensä kertyy vähintään kaksi vuotta työskentelyä, hänen voidaan katsoa muuttaneen Suomeen vakinaisesti asumaan ja häneen sovelletaan asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä.

Toisesta EU maasta Suomeen tulleen pakolaisen Suomessa työskentely ja EU:n sosiaaliturva-asetus (ETY) N:o 1408/71

Suomen kansallisessa lainsäädännössä asetettu edellytys vakinaisesta maassa

asumisesta sosiaaliturvan edellytyksenä syrjäytyy pääsääntöisesti, kun on kyse Suomeen työhön tulevasta EU/ETA-maan tai Sveitsin kansalaisesta tai EU/ETA-maasta tai Sveitsistä työhön tulevasta kolmannen maan kansalaisesta, joka on kuulunut lähtömaan sosiaaliturvan piiriin. Asetuksen 1408/71 laajennus koskemaan myös yhteisön alueella laillisesti asuvia kolmansien maiden kansalaisia on toteutettu asetuksella (EY) N:o 859/2003. EU-alueella maasta toiseen työntekijöinä liikkuvien henkilöiden oikeus sosiaaliturvaan ratkaistaan yleensä työntekoa koskevien kriteerien mukaisesti. Asetuksen 1408/71 tarkoituksena on yhteen sovitaa jäsenmaiden välisiä sosiaaliturvajärjestelmiä, kun kyse on maiden välillä liikkuvista työntekijöistä, itsenäisistä ammatinharjoittajista tai heidän perheenjäsenistään. Asetus 1408/71 koskee sanamuotonsa mukaan EU-kansalaisten lisäksi myös yhteisön alueella asuvia pakolaisia ja valtiottomia henkilöitä, jotka ovat kyseisen asetuksen tarkoittamia palkattuja työntekijöitä, itsenäisiä ammatinharjoittajia tai opiskelijoita. Tämän kohdan merkitys on kuitenkin vähentynyt sen jälkeen kun asetuksen soveltamisalaa laajennettiin asetuksella 859/2003 koskemaan myös yhteisön alueella laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia.

Kansaneläkelaitoksen kommentteja toimenpide-ehdotuksista

Viranomaisten välinen tiedonvaihto olosuhdemuutoksista

Selvityksen kohdassa 2.3.5. ehdotetaan viranomaisten keskinäisen tiedonvaihdon kehittämistä väärinkäytöksiin puuttumiseksi. Ehdotuksen mukaan maahanmuuttoviranomaisia tulisi informoida, jos muut viranomaiset jälkikäteen havaitsevat, että oleskeluluvan hakija on antanut vääriä tietoja esim. perhesuhteistaan.

Voimassaolevan lainsäädännön mukaan Kela voi antaa tietoja maahanmuuttoviranomaisille seuraavin tavoin:

Maahanmuuttovirastolle annetaan *pyynnöstä* ulkomaalaisen sosiaaliturvaan liittyvässä päätöksenteossa ja valvonnassa saatuja tietoja, joilla saattaa olla merkitystä henkilön ulkomaalaislain tai kansalaisuuslain mukaisen asian käsittelyssä. Tällaisia tietoja ovat mm. maksettavia etuuksia koskevat tiedot. (Laki ulkomaalaisrekisteristä 8 § 1 mom. 6 kohta, KEL 90 §)

Poliisille annettavat tiedot: Poliisilla on poliisilain 35 §:n nojalla oikeus saada Keltä salassapitovelvollisuuden estämättä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille ja tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu. Kelan toimihenkilön on julkisuuslain nojalla pidettävä salassa mm. tiedot perhesuhteista tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista.

Poikkeuksena on tilanne, jossa Kela on asianomistajana ja tiedon antaminen perustuu Kelan tarpeeseen ja velvollisuuteen hoitaa ja toteuttaa korvaus- tai muu vaatimuksensa. Tällöin Kela voi antaa poliisille tiedon mm. perhesuhteista tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista.

Toisena poikkeuksena on välttämättömien tietojen oma-aloitteinenkin luovuttaminen silloin, kun kyseessä on sosiaaliturvaan kohdistuvien väärinkäytösten tai rikoksen selvittäminen tai rikoksesta syytteeseen pano. Poliisille voidaan luovuttaa henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista ja korvauksista sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämistä ja syytteenpanoa varten.

Ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan ulkomaalaisrekisteriä pitää ja käyttää myös poliisi, rajavartiolaitos, tullilaitos ja työvoimaviranomainen. Kun poliisi rekisterinpitäjänä kysyy tietoja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 8 §:n nojalla, sillä on sama oikeus saada tietoja kuin Maahanmuuttovirastolla. (Poliisilaki 35 §, julkisuuslaki 24 §, 26 § 2 mom. ja 29 § 2 mom. ja esim. KEL 95 § ja SVL 19 luku 8 §, MMETL 33 §)

Selvityksen mukaan ehdotetaan, että viranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostamista selvitetään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa vuoden 2009 aikana. Kela osallistuu tähän työhön mielellään.

Turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden sitominen henkilöllisyyden selvittämiseen

Kelan käsityksen mukaan henkilöllisyyden selvittäminen työnteko-oikeuden edellytyksenä voi motivoida turvapaikanhakijaa myötävaikuttamaan henkilöllisyytensä selvittämisessä. Lisäksi miltä tahansa osin vakuutuksen piiriin Suomessa kuuluvien henkilöiden osalta on tärkeää, että henkilöllisyys on selvitetty. Mikäli Suomessa vakuutetun henkilön oleskelu- tai työnteko-oikeus myöhemmin osoittautuu perustuneeksi väärin henkilötietoihin, joudutaan vakuutetulle maksettujen etuuk-
sien kannalta hankalaan tilanteeseen.

Henkilö, jolle on myönnetty oleskelulupa väärin henkilötietoihin perustuen, tulee myös vakuutetuksi Suomen asumisperusteisessa sosiaaliturvajärjestelmässä tällä perusteella. Henkilölle on siis syntynyt oikeus ja kenties maksettu etuuksia perustuen vakuuttamiseen, joka on perustunut oleskelulupa, joka on puolestaan perustunut väärin henkilötietoihin. Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuuluvaa henkilöä ei voida poistaa sosiaaliturvasta niin kauan kun hän laillisesti oleskelee maassa. Kela on käytännössä maksanut etuuksia henkilöille, joita ei ole voitu poistaa maasta heidän Suomen viranomaisille ilmoittamiensa virheel-

listen henkilötietojen takia, ja joiden oleskelu maassa on kestänyt niin pitkään, että heidät on katsottu Suomessa asuviksi. Poliisi puolestaan on tutkinut tällaisia tapauksia petoksina, koska henkilöt ovat poliisia ja Maahanmuuttovirastoa erehdyttämällä saaneet oleskeluluvan ja edelleen oleskelulupaansa vedoten saaneet kotikunnalta ja Kelalta sosiaaliturvaetuuksia.

Kelan etuuksia voidaan myöntää vasta kun henkilö on saanut oleskeluluvan, jolloin myös hänen henkilöllisyytensä on selvillä. On kuitenkin mahdollista, että myös niissä tilanteissa, joissa henkilö on erehdyttänyt viranomaisia antamalla vääriä henkilötietoja, hänellä olisi saattanut olla oikeus oleskella maassa pakolaisena tai humanitäärisen ja tilapäisen suojelun perusteella ja siten myös oikeus saada etuuksia. Väärien henkilötietojen antamista tulee sosiaaliturvan toimeenpanossa käsitellä samalla tavoin kuin muissakin tilanteissa, joissa henkilö on antanut Kelalle virheellisiä tietoja. Menettely on säännelty Kelan etuuslainsäädännössä ja ohjeistettu Kelan ohjeissa.

Hakijan henkilöllisyyden selvittäminen on tärkeää. Kela haluaisi kuitenkin huomioida, että tavoitetta ei tulisi toteuttaa siten, että se käytännössä estäisi turvapaikanhakijan mahdollisuuden tehdä työtä hänen odottaessaan asiansa ratkaisua. Tällainen kytkentä vain todennäköisesti lisäisi vastaanottoon liittyviä kustannuksia. Lisäksi perustuslain lähtökohta on, että jokaisella on ensisijaisesti oikeus ja velvollisuus huolehtia omasta ja perheensä elatuksesta työnteolla. Julkisen vallan velvollisuus huolehtia välttämättömästä toimeentulosta ja huolenpidosta on tähän nähden toissijainen.

Sellaisia ratkaisuja, joiden vuoksi turvapaikanhakija jää toimeentulotukijärjestelmän varaan, tulisi käsityksemme mukaan välttää. Mikäli työnteko sallitaan turvapaikanhakijalta, tulisi kuitenkin ratkaista työnteon suhde sosiaaliturvaan. Nykyisen lainsäädännön mukaan työtä tekevät turvapaikanhakijat pääsevät myös koko sosiaaliturvajärjestelmän piiriin työskentelynsä perusteella. Jos haluttaisiin rajoittaa sosiaaliturvaan liittyviä vaikutuksia, tulisi turvapaikanhakijoiden työntekooikeuden laadusta säätää tarkemmin.

Perhesideluvan myöntäminen kasvattilapselle

Kasvattilapsi ei täytä soveltamisalain sanamuodon mukaista perheenjäsenen määritelmää. Maahanmuuttovirasto on ratkaisukäytännössään edellyttänyt, että lapsen huoltajuudesta on esitetty riittävät selvitykset, kasvattilapsi on asunut perheessä jo ennen kasvatusvanhemman Suomeen tuloa ja että lapsen vanhemmat ovat kuolleet. Raportissa ehdotetaan ulkomaalaislakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan Suomessa olevan kasvatusvanhemman on kyettävä esittämään selvitys todellisesta ja vakiintuneesta huoltosuhteesta. Jo nykyisillä maahanmuuttoviraston soveltamalla edellytyksillä oleskeluluvan saanut lapsi katsotaan Suomeen vakinaisesti muuttavaksi soveltamisalalaissa tarkoitetulla tavalla. Myös

sesti naisten ja lasten oikeuksien kannalta arveluttavaa, jos perheen yhdistämiselle asetettaisiin oleskeluluvan lisäksi vuoden maassa asumista koskeva edellytys.

Perheenkokoajan tuleminen täysi-ikäiseksi menettelyn aikana

Kela pitää hyvän hallinnon ja hakijan oikeusturvan kannalta hyvänä nykyistä lainsäädäntöä, jonka mukaan lapsen tulee olla alaikäinen hakemuksen vireilletulopäivänä. Tällöin ei hakemuksen käsittelyn viipymisestä voisi seurata oikeuksien menetyksiä.

Lääketieteelliset ikätestit

Kela suhtautuu epäillen iän selvittämistä koskevien testien käyttöön niiden kalteuden ja epäluotettavuuden vuoksi. Jotta testien tulokset perustuisivat tieteelliseen tietoon ja olisivat yleistettävissä, olisi niihin pystyttävä osoittamaan merkittäviä henkilö- ja tiedollisia resursseja. Lisäksi tulosten luotettavuus edellyttäisi tietoa muun muassa henkilön alkuperästä ja hänen taustaansa liittyvistä olosuhteista. Sinänsä, jos testien tekemisestä säädettäisiin lailla, olisi se turvapaikanhakijoiden ja viranomaisten kannalta hyvä asia.

Hallinnon keskittäminen

Selvityksessä ehdotetaan, että maahanmuuttoasioiden asiantuntemus keskittään tietyille maantieteellisille alueille. Koska keskittämisellä saattaa olla vaikutusta myös Kelan toimintaan. *Kela on mielellään yhteistyössä sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston kanssa maahanmuuttoasioiden hallinnon keskittämistä suunniteltaessa.*

Yhteenveto

Kela myöntää ja maksaa sosiaaliturvaetuuksia turvapaikanhakijoille ja heidän perheenjäsenilleen vasta kun heille on myönnetty oleskelulupa. Turvapaikkahakemusten käsittelyprosessin aikana Kelalla ei ole roolia. Sosiaaliturvalainsäädännön toimeenpanon kannalta on merkitystä yhtäältä sillä, minkälainen oleskelulupa henkilöllä on ja kuinka pitkäksi aikaa se on myönnetty. Toisaalta, mikäli oleskeluluvan myöntäminen on perustunut väärin tai virheellisiin tietoihin, saattaa Kela joutua perimään takaisin mahdollisesti väärin perustein maksetut etuudet. Tämän vuoksi päätösten perustuminen alusta asti oikeisiin tietoihin on tärkeää sekä turvapaikanhakijan ja hänen perheenjäsentensä sekä hallinnon kannalta. Uusien hallinnollisten menettelyjen käyttöön ottamista harkittaessa on kuitenkin punnittava menettelyistä aiheutuvat kustannukset ja niillä saavutettava

lapsilisää tällaisesta lapsesta Kela voi maksaa, jos hänellä on Suomessa huoltaja. Etuutta hakevan huoltajan ilmoituksen lisäksi Kela tutkii huollon voimassaolon ja perhesuhteet väestötietojärjestelmästä

Väärin tietojen antamisen vaikutus mahdollisuuteen toimia perheenkokoajana

Kelan toimeenpanemien etuuksien kannalta on hyvä asia, että perheen kokoajan ja maahan perheenyhdistämisellä tulevien henkilöiden henkilöllisyystietojen oikeellisuuteen ja ilmoitusten tarkkuuteen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Kelan maksamien etuuksien takaisinperinnästä aiheutuu mutkikkaita, pitkäkestoisia ja sekä Kelalle, että asiakkaalle kalliita prosesseja, mikäli oleskeluluvat johdavat myöhemmin virheellisiksi osoittautuviin etuuspäätöksiin. Mikäli väärin tietojen antamisesta säädettäisiin selvityksessä ehdotettuja sanktioita, tulee sääntelyn noudattaa yleisiä rikosoikeudellisia periaatteita.

Oleskelun laillisuuden ja väärin tietojen antamisen vaikutus oikeuteen saada Kelan etuuksia

Kelan hoitamien etuuksien saaminen edellyttää, että oleskelu on laillista. Pääsääntöisesti edellytyksenä on voimassa oleva oleskelulupa. Jos henkilöllä on oikeus oleskella maassa ja hän täyttää soveltamisalain muut edellytykset vakinaisesta maassa asumisesta, on hänellä edelleen myös oikeus etuuksiin. Toisaalta väärin tietojen antamisella esimerkiksi perhesuhteista ei välttämättä ole vaikutusta Kelan myöntämiin etuuksiin, jotka ovat usein yksilöllisiä. Kelan lasten perusteella myöntämät etuudet eivät useinkaan ole sidottuja vanhempien välisiin suhteisiin, joten väärin tietojen antaminen sinänsä ei välttämättä ole este etuuden myöntämiselle.

Oleskelun laillisuuden ja Kelan hoitamien etuuksien väliseen suhteeseen liittyy avoimia kysymyksiä, joita olisi hyvä selvittää. Kela osallistuisi mielellään näiden asioiden jatkoselvittämiseen.

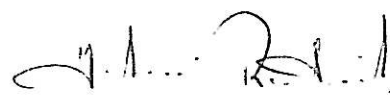
Asumisaikaedellytys perheenkokoamiselle

Selvityksessä todetaan, että perheen kokoamisen edellytykseksi tulisi asettaa vähintään vuoden Suomessa asumista koskeva edellytys. Kelan käsityksen mukaan olisi tehtävä selkeä ero oleskeluluvan pituuden ja aikaisempaa maassa asumista koskevan edellytyksen välillä. Kuten Ruotsissa, voitaisiin myös Suomessa asettaa edellytykseksi, että perheen kokoajan oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi. Kelan tutkimusosasto on Kelan sisäisissä kommentissaan tuonut esiin, että tilanteissa, joissa perheen kokoaja on pakolainen tai oleskelulupa on myönnetty humanitäärisen ja tilapäisen suojelun perusteella, on erityi-

hyöty. Kela osallistuu mielihyvin viranomaisten välisen yhteistyön ja tietojen vaihdon sekä turvapaikkapolitiikan ja sosiaaliturvan välisten kytkentöjen selkeyttämistä koskevaan kehitystyöhön.



Jorma HUUHTANEN
Pääjohtaja



Juhani RANTAMÄKI
Osastopäällikkö

28.8.2009

13/010/2009

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

SISÄASIAINMINISTERIÖ

01.09.2009

INRIKESMINISTERIET

Viite: Sisäasiainministeriön lausuntopyyntö 14.8.2009

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Dnro: SM048:00/2009

Sisäasiainministeriö on pyytänyt lausuntoa keväällä 2009 laaditun turvapaikkapolitiittisen selvityksen toimenpide-ehdotusten pohjalta valmistellusta hallituksen esityksestä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan ulkomaalaislakiin lisättäväksi säännökset oikeuslääketieteellisestä iän selvittämisestä, minkä lisäksi ehdotetaan muutettavaksi perheen yhdistämistä ja kansainvälistä suojelua hakevan työnteko-oikeutta koskevia ulkomaalaislain säännöksiä.

Kansaneläkelaitos (Kela) viittaa yllä tarkoitetun "Näkökulmia turvapaikkapolitiikkaan. Kehitysehdotuksia ja pohjoismaista vertailua" -selvityksen johdosta 12.8.2009 antamaansa lausuntoon. Kyseisessä lausunnossa Kela antoi kommenttinsa koskien mm. turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden sitomista henkilöllisyyden selvittämiseen, perhesideluvan myöntämistä kasvattilapselle, väärin tietojen antamisen vaikutusta mahdollisuuteen toimia perheenkokoajana, asumisaikaedellytystä perheenkokoamiselle sekä lääketieteellisiä ikätestejä. Näiltä osin Kelalla ei ole lisättävää aiempaan lausuntoonsa.

Osastopäällikkö



Juhani Rantamäki

Yhteyspäällikkö



Essi Rentola

LIITE: Kansaneläkelaitoksen lausunto, joka on päivätty 12.8.2009, turvapaikkapolitiikkaa koskevasta selvityksestä

POSTIOSOITE

PL 450
00101 Helsinki
Puhelin 020 634 11
Faksi 020 634 5058

KÄYNTIOSOITE

Nordenskiöldinkatu 12
00250 Helsinki
etunimi.sukunimi@kela.fi